

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗ

Η εξαθλίωση

Μυθιστόρημα

ΚΕΔΡΟΣ

Κατερίνα Μαυρομαμάτη: *Η εξαθλίωση*

ISBN 978-960-04-4970-9

Υπεύθυνη Τμήματος Επιμέλειας-Διόρθωσης: Μαρία Σπανάκη
Επιμέλεια-Διόρθωση: Άγης Μπράτσος
Ηλεκτρονική σελιδοποίηση-διόρθωση: Νικολέττα Δουλάμη

© *Κατερίνα Μαυρομαμάτη, 2018*

© *Εκδόσεις Κέδρος, Α.Ε., 2018*

Κέδρος Εκδοτική Α.Ε.

Γ. Γενναδίου 3

Αθήνα 106 78

τηλ. 210 38 09 712-14 • φαξ 210 33 02 655

www.kedros.gr • [www.facebook.com / kedros.gr](http://www.facebook.com/kedros.gr)

e-mail: books@kedros.gr

*Στη Ν., που μου επέτρεψε
να γράψω όλα τούτα.*

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

Η εξαθλίωση

1

Κατέβηκα με εμφανή κι αλγεινή δυσκολία τα σκαλοπάτια από τον τρίτο όροφο. Το ασανσέρ πάλι εκτός λειτουργίας. Προτού φτάσω στο ισόγειο, κάποιες κακόηχες κι ακατάλληπτες φράσεις με προειδοποιούσαν ότι η μέρα μου ξεκινούσε με ένα ατόπημα. Όταν κατάφερα ασθμαίνοντας να βρεθώ στον χώρο του θυρωρείου, είδα τη διαχειρίστρια εν μέσω αρκετών ενοίκων οι οποίοι φωνασκούσαν απρεπώς, σαν να τη μέμφονταν για κάτι απροσδιόριστο ακόμα για μένα. Κρατούσαν τη μύτη τους μ' ένα αίσθημα αηδίας. Η μικροκαμωμένη ηλικιωμένη κυρία που είχε ρόλο θυρωρού, καθαρίστριας και εισπρακτόρισσας κοινοχρήστων και την οποία διέκρινε η ευπρέπεια και η σεμνότητα αρνιόταν να κάνει κάτι που οι υπόλοιποι φαινόταν ότι της υποδείκνυαν. Μια ανεξήγητη βιασύνη τους είχε πιάσει να της δίνουν απανωτές εντολές περί του καθήκοντός της, το οποίο η θαυμάσια θυρωρός μας ποτέ δεν είχε παραβλέψει ή παραμελήσει, για όσο τουλάχιστον μένω εδώ και την παρακολουθώ να εκτελεί άψογα την εργασία της. Μα τι ζητούσαν επιτέλους από εκείνη με τόσο έντονο και αυθάδη τρόπο; Να επιμεληθεί της καθαριότητας του πατώματος του ασανσέρ, όπως κατάλαβα αμέσως μετά. Τότε, προς τι η άρνησή της;

Η θυρωρός διεκδικούσε λαχανιαστά την αμφισβήτηση και κατ' επέκταση την παραβίαση του κανόνα. Παγιδευμένη στην από φυσικού της ευγένεια δεν μπορούσε να μπήξει μια φωνή για τον πρωινό μπελά που την είχε βρει. Δεν θα έκανε θέμα αν επρόκειτο για οτιδήποτε άλλο, ακόμα και το πιο αναπάντεχο σε σχέση με όσα προσδοκούσε καθημερινά, αλλά αυτό ήταν άνω ποταμών, όπως είπε. Όχι απλώς εξοργιστικό και παράλογο, μα εντελώς αηδιαστικό και υποτιμητικό. Το κώλυμα εντοπιζόταν στη νοσηρότητα μιας αφόρητα έκλυτης πράξης που καταπατούσε κάθε λογική, φανερώνοντας την πιο αδιάντροπη μορφή θρασύτητας.

Δεν είχα καμιά όρεξη να εμπλακώ στη συζήτηση ή να θελήσω να μάθω τι συνέβαινε, αλλά μια μυρωδιά βόθρου και κάποιες κακές λέξεις μ' έκαναν να γυρίσω το βλέμμα προς το εσωτερικό του ασανσέρ. Μια κόλλα χαρτί, κολλημένη στον καθρέφτη με σελοτέιπ, έγγραφε με κόκκινο στίλο, ή μάλλον μαρκαδόρο, με μεγάλα βιαστικά γράμματα τη φράση «Να σας χέσω» και στο πάτωμα διέκρινα το απεχθές θέαμα που μου προκάλεσε τάση για έμετο. Κλείνοντας κι εγώ τη μύτη μου όπως οι υπόλοιποι, παρέμενα αμέτοχη, αφού δεν είχα το κουράγιο για περαιτέρω διευκρινίσεις ή προφανή συμπεράσματα. Το αποτέλεσμα μιας αφόδευσης ήταν η αιτία της υστερίας και μόνο αυτό αρκούσε για να με κάνει να το βάλω στα πόδια. Τρόπος του λέγειν να το βάλω στα πόδια, μια κουβέντα ήταν να πάρω τα πόδια μου, που μετά βίας με βαστούσαν. Στο λίγο χρονικό διάστημα που άντεξα να μείνω στην είσοδο της πολυκατοικίας, άκουσα διάφορες εκδοχές για το μυστήριο της αφόδευσης στο ασανσέρ, ένα μυστήριο που θα έμενε εσαεί πυκνό κι αξεδιάλυτο. Οι πάντες αναρωτιούνταν πώς ένας άνθρωπος έκανε τέτοιο πράγμα χωρίς να φοβηθεί μην τον πιά-

σουν. Ήταν κάτι το αδιανόητο ακόμα κι αν κατανοούσαν ότι πίσω από την ενέργεια αυτή κρυβόταν το πρόσχημα κάποιας εκδίκησης για μια ανείπωτη προσβολή.

Έφυγα κάπως βιαστικά αφού καλημέρισα τους πάντες, αφήνοντας το βλέμμα μου να μείνει για πολύ πάνω στα απορημένα μάτια της θυρωρού, που τη συμπαθούσα ιδιαίτερα για το ελλιπές καλούπι της και το μονίμως χαμογελαστό πρόσωπό της, σαν να ήθελα να της συμπαρασταθώ με τα μάτια. Μονάχα αυτήν τη συμπαράσταση θα μπορούσα έτσι κι αλλιώς να της δείξω. Δεν μου ήταν δυνατόν να τη βοηθήσω κάπως, αφού πίσω από τη θέληση δεν υπήρχαν καθόλου δυνάμεις. Μέρες είχα να φάω κάτι. Το τελευταίο κρεμμύδι μου είχε τελειώσει – δεν θυμάμαι πότε. Ούτε στραγάλια έμειναν ούτε αμύγδαλα. Μόνο νερό έπινα. Θόλωνε ο νους μου κι ούτε που ήξερα πού λάθεψα για να ξεφύγω έτσι από τη φυσιολογική ζωή.

Με τις τελευταίες δραχμούλες μου περπάτησα ως την ΕΒΓΑ, όχι την ακριβώς απέναντι επειδή με ήξεραν και δεν ήθελα να μάθουν την κατάστασή μου. Πήγα στη λεωφόρο δυο τετράγωνα παρακάτω. Ρώτησα με φωνή που ακούστηκε σαν κρωγμός πόσο έκαναν δυο αυγά. Ο κύριος με την αυστηρή μούρη με κοίταξε με απέχθεια και περιφρόνηση και μου τόνισε ενοχλημένος ότι δεν πούλαγε δυο αυγά, έπρεπε να πάρω εξάδα. Καθώς δεν έφταναν τα λεφτά μου για εξάδα, βγήκα έξω απογοητευμένη. Κάθισα χάμω στο πεζοδρόμιο γιατί ένιωσα να λιποθυμώ από την πείνα. Μου ήρθε η εικόνα του ασανσέρ και έφτυσα στον δρόμο, όπου τα αμάξια αφήναν την καπνιά τους να διαχέεται στα πνευμόνια μου. Ανάμεσα στις κόρνες και στον θόρυβο της λεωφόρου κάποιες φωναχτές κουβέντες ακούστηκαν μέσα από το μαγαζί απ' όπου μόλις είχα βγει. «Τσιγκουνεύονται να πάρουν έξι αυγά και κυκλοφορούν με λι-

μουζίνες! Κύπριοι... Σιχάματα. Καλά τους κάνανε οι Τούρκοι και τους γαμήσανε».

Είχε αναγνωρίσει την καταγωγή μου από την προφορά. Η καρδιά μου σφίχτηκε. Τα έβαλα με εκείνο το αγνώστου προελεύσεως Κακό που λαχταρά έναν αλαλιασμένο πόλεμο για να έρθουν τα πάνω κάτω και οι άνθρωποι από νοικοκυραίοι να φτάσουν να ζητούν ελεημοσύνη. Κοίταξα ψηλά σηκώνοντας το κεφάλι σαν να ζητούσα να πιαστώ από το κενό, εκεί όπου λένε ότι κατοικεί ο Θεός. Τα δέντρα της λεωφόρου πάσχιζαν να λουλουδιάσουν παίρνοντας υλικό και από το καυσαέριο ώστε να μην είναι ανόθευτο το πράσινό τους. Ο περιπαιχτικός κι απόκοτος τόνος του μαγαζάτορα της ΕΒΓΑ όφειλε να διαλυθεί πάραυτα για να καθαρίσει η γκριζόμαυρη ομίχλη μέσα μου, γι' αυτό αποφάσισα να προσπεράσω τον καγχασμό. Συχνά οι άνθρωποι μετατρέπονται σε βρώμικα, γλοιώδη λιθάρια όπου σκοντάφτουν αθώες ζωές για να ταλανιστεί η ισορροπία τους. Εξάλλου, είναι πολύ εύκολο για τους αδαείς να χουφτώνουν μια μερίδα ανθρώπων, να τους κλείνουν σ' ένα βάζο του νου και να κολλούν πάνω μια ετικέτα. Όπως «σιχάματα».

Ακούμπησα το χέρι στο πεζοδρόμιο όπως κάνουν οι γριές για να μπορέσω να σηκωθώ όρθια και να φύγω από εκεί μια ώρα αρχύτερα. Σκέφτηκα να ορμήσω στη λεωφόρο μόλις θα άναβε το φανάρι και θα παίρνανε φόρα τα πρώτα αμάξια, ώστε να με πατήσουν, να τελειώνει αυτό το μαρτύριο με το στομάχι μου. Αλλά δεν μπορούσα να το κάνω, δεν ήξερα αν θα τα κατάφερνα. Και σ' αυτό ακόμα ήμουν δειλή. Επιπλέον, ως παιδί και έφηβη υπήρξα αισιόδοξη και για τα αισιόδοξα άτομα δεν μπορεί ο θάνατος να θεωρηθεί μια λύτρωση, ένα απελευθερωτικό διάβημα. Απελευθέρωση είναι μονάχα η ζωή.

Μόνο που η δικιά μου ζωή έμοιαζε με σαραβαλιασμένη γέφυρα ανάμεσα στη φρίκη και στην προσδοκία εξάλειψης του φρικώδους.

Σύρθηκα ως την κοντινότερη πλατεία και κάθισα σ' ένα παγκάκι δίπλα από ένα παρτέρι με δάφνες. Μου ερχόταν αναγούλα πλεγμένη με απελπισία. Γιατί εγώ δεν ήμουν απλώς ένα κακοταϊσμένο κορίτσι. Ένωθα παντέρημη μέσα σε μια αβάσταχτη κατάσταση που πόρρω απείχε από αυτό που θεωρείται ζωή. Τα δάκρυστά μου βγήκαν να πλημμυρίσουν το πρόσωπό μου, κι όπως ήμουν με τον κορμό γερμένο προς τα κάτω για να μη με βλέπει ο κόσμος, τ' άφησα να κυλήσουν χάμω σχηματίζοντας μια μικρούλα λάσπη. Έσκυψα και πήρα στο χέρι μου το υγρό χρώμα και το ζύμωσα στη χούφτα μου. Θα φανταζόμουν πως ήταν ένα μπιφτεκάκι βοδινό και θα το έτρωγα. Επειγόντως μου χρειαζόταν να βάλω κάτι στο στομάχι μου. Κοίταξα τριγύρω, δεν με έβλεπε κανείς. Τα παιδιά μαζεύονταν αργότερα και οι συνταξιούχοι αυτή την ώρα κάθονταν στην καφετέρια στην άκρη της πλατείας συζητώντας πάντα για το πώς πέθανε η γυναίκα τους, πόσα πλήρωσαν στη ΔΕΗ, τι θα κάνει το ΠΑΣΟΚ και πόση ζωή τους μένει ακόμα.

Έκλεισα τα μάτια μου και έφερα το ζυμωμένο χρώμα στο στόμα. Χους ει και εις χουν απελεύσει. Πώς όμως θα έτρωγα το χρώμα που προορίζεται για να με φάει αυτό; Αδυνατούσα να το καταπιώ, με τον φόβο μην και το ξεράσω και μαζί βγάλω ό,τι είχε απομείνει μέσα στο στομάχι μου. Πέταξα το μείγμα των δακρύων μου πίσω από τις φρεσκοκουρεμένες δάφνες.

Τα πρώτα παιδάκια φάνηκαν να φτάνουν στην πλατεία απελευθερώνοντας το χέρι τους από εκείνο που τα κρατούσε για να τρέξουν προς την παιδική χαρά. Αμέσως ακούστηκαν οι γνωστές παραινέσεις μαμιάδων και γιαγιάδων, «πρόσεχε, πιο

σιγά, παιδί μου, θα πέσεις», παραινέσεις που με πήγαν πίσω στη δική μου παιδική ηλικία, τότε που παίζαμε στη γειτονιά και ματώναμε γόνατα και χείλη, αλλά απτόητοι συνεχίζαμε καθώς η κυριαρχία της παιδικότητας νικά τον ορθολογισμό της ύπαρξης.

Ξαφνικά είδα μια σκιηνή αρκετά συνηθισμένη στους θαμώνες της πλατείας, αλλά ταυτόχρονα άκουσα μια γιαγιά να ωρύεται. Γύρισα κι αντίκρισα μια ευτραφή κυρία η οποία με κόπο περπατούσε προς το μέρος του μικρούλη που κάτι κρατούσε στο χεράκι του, ή μάλλον κάτι του είχε πέσει καθώς το κρατούσε.

«Μην το παίρνεις, παιδάκι μου, από κάτω. Είναι μικρόβια, κατουράνε οι σκύλοι».

Περίμενα να το άρπαξε η γιαγιά για να το ρίξει στον κάλαθο του δήμου, αλλά μάλλον θα αδυνατούσε να διπλώσει το άκαμπτο και παχύσαρκο κορμί της. Το παιδάκι κάτι έτρωγε, μια σοκολάτα ή γκοφρέτα, όταν δυο άλλα αγοράκια, που κυνηγούσαν το ένα το άλλο, πέρασαν από δίπλα του ορμώντας σαν ξαφνικός άνεμος και το ένα παιδί, σβέλτο πολύ, έπεσε με τον αγκώνα του πάνω ακριβώς στο χέρι με την πρωινή λιχουδιά, ρίχνοντάς την κάτω απότομα. Το αγοράκι έμεινε χάσκοντας, έτοιμο να μπηξει τα κλάματα, και έκανε να σκύψει για να περιμαζέψει το αντικείμενο του πόθου του. Οι φωνές της γιαγιάς του το απέτρεψαν, κι έτσι υπακούοντας εγκατέλειψε το αστραφτερό χαρτάκι με το περιεχόμενό του πάνω στο τοιμέντο. Πλησίασα ενστικτωδώς και πρόσεξα ότι ήταν μια γκοφρέτα που ο μικρός δεν είχε καν προλάβει να δαγκώσει. Ανέπαφη έμενε εκεί χάρω, εκτεθειμένη στις πατημασιές των ανθρώπων που περνούσαν με βιαστικά βήματα διασχίζοντας την πλατεία για να φτάσουν στην απέναντι λεωφόρο,

λιώνοντας γόπες από τσιγάρα και κολλώντας στις σόλες τους μασημένες τσιγλές, καθώς περπατούσαν στις γκριζες πλάκες όπου είχαν εκσφενδονιστεί από απερίσκεπτα στόματα.

Σε πολύ λίγο εκείνη η γκοφρέτα δεν θα είχε άλλη επιλογή παρά να συμβιβαστεί με την υποταγή στο νταηλίκι του κάθε παπουτσιού που θα την ποδοπατούσε για να οδηγηθεί στον θάνατό της, αποδομημένη και προδομένη που δεν έφτασε στην αυτοεκπλήρωσή της, να λιώσει ηδονικά μέσα σ' ένα παιδικό κι αθώο στόμα.

Στιγματισμένη όπως ήταν από άπειρους κόκκους σκόνης, αλλά γερή κι αλώβητη από το πέσιμο στο τσιμέντο, την κοίταξα με ανελέητη λιγούρα και την πήρα από κάτω, τάχα για ν' ακολουθήσει την τροχιά της στον κοντινότερο κάλαθο αχρήστων. Μα όχι. Άμα σου κάνει κουμάντο η πείνα, ο κάλαθος των αχρήστων είναι άχρηστος. Ξεχνώντας το αηδιαστικό πρωινό θέαμα στο ασανσέρ και την ακόμα πιο αηδιαστική βρисиά του ΕΒΓΑτζή, δεν θα την πετούσα πουθενά αλλού παρά στο άδειο μου στομάχι, που όλο και συρρικνωνόταν. Την άρπαξα τάχιστα, χωρίς κανέναν ενδοιασμό. Εξάλλου, σύντομα θα την έλιωνε άθλια ένα πόδι ή θα την έσερνε στο φαράσι του ο οδοκαθαριστής. Στην καλύτερη περίπτωση, θα αφηνόταν να φαγωθεί από μυρμήγκια ή από τα περιστέρια. Την έφερα στα χείλη μου και την έγλειψα σαν παγωτό που θα καθυστερούσε πολύ να λιώσει. Στα πρώτα δευτερόλεπτα η γλώσσα μου πήγε να αντιδράσει από την επέλαση των αόρατων σκονιομένων μικροοργανισμών, αλλά γρήγορα επανήλθε στη λαχτάρα της γλυκιάς γεύσης που, διώχνοντας τη βρώμικη στρώση, ολοένα και θριάμβευε οδηγώντας με σε μια σχεδόν εξάρτηση. Κάνοντας ζογκλερικά κόλπα διατηρούσα αλαζονικά τη μακροζωία της και, για να τρενάρω την απόλαυση, δάγκωνα στην άκρια

άκρια των δοντιών μου όσο πιο μικρό κομματάκι γινόταν, αφήνοντάς το να ταξιδέψει στον ουρανόσκο με τέτοιο ρυθμό σαν να μην επρόκειτο για κάτι το αναλώσιμο.

Τα παιδιά που πριν κυνηγιόντουσαν, κι έγιναν η αφορμή να τρώω εγώ αυτή την γκοφρέτα, ένα τόσο ανέλπιστα γευστικό πρόγευμα, ξαναφάνηκαν να τρέχουν μπροστά μου, πλημμύρα που κατεβαίνει. Έκανα μια κίνηση για να ασφαλίσω την τροφή μου σαν το μυρμήγκι που μεταφέρει ένα σπόρο σε σίγουρο μέρος. Έτσι και έπεφταν κατά λάθος πάνω μου και εξαφάνιζαν την γκοφρέτα στο αλαφιασμένο παιχνίδι τους, θα έτρωγαν μπουνιά. Και βρισιά μαζί.

Η φασαριόζικη πλατεία γέμιζε συνεχώς με καινούργιους επισκέπτες, αρκετοί από τους οποίους γνωρίζονταν μεταξύ τους, αφού άκουγες από παντού «καλημέρες», άλλες δυνατές ή τραγουδιστές, άλλες ψόφιες ή μασημένες. Ο τόπος φαινόταν έτοιμος να εξιχνιάσει τις ψυχές των ανθρώπων ακούγοντας όλα όσα είχαν να ειπωθούν κατά τη διάρκεια της μέρας ως αργά τη νύχτα. Οι πλατείες της Αθήνας στα μέσα του '70, καθώς δεν υπήρχε το Ίντερνετ και τα πρωινάδικα της τιβί, έπαιζαν έναν εξόχως σημαντικό ρόλο στη ζωή των ανθρώπων όλων των ηλικιών. Από βρέφη που τα τάζαν οι μαμάδες και μικρά παιδιά που στριφογύριζαν ολόγυρα, μέχρι γυναίκες που έπλεκαν και γριές που κουτσομπόλευαν. Η πλατεία, σαν λίμνη, βαστούσε πάνω της ό,τι μπορούσε να οικειώνεται με την υφή της. Και πόσο της ταίριαζαν πλεούμενα όπως αυτά των φοιτητών που διάβαζαν και των ηλικιωμένων που γκρίνιαζαν. Τα γεροντάκια των οποίων η ζωή ίσως να μη συνέπεσε με τις προσδοκίες τους και οι γεμάτοι όνειρα νεαροί, που ορμούσαν με πάθος στις σπουδές τους χωρίς να λογαριάζουν την ώρα που θλιμμένοι υπερήλικες θα κάθονταν σε κάποια πλατεία να

τα βάζουν με την πολιτική, που δεν έχει σχέση με τους κανόνες της συμπόνιας για τον κοσμάκη, οι δυο διαφορετικοί πόλοι της πλατείας, θορυβώδεις και αθόρυβοι.

Η γκοφρέτα μου έφτασε στο τελευταίο ψίχουλο διαμέσου της σταδιακής διαδικασίας που ξεκινά η πείνα για να καταλήξει στον κορεσμό. Βέβαια, κορεσμός από κορεσμό διαφέρει. Εγώ βρισκόμουν σε μια ενδιάμεση κατάσταση, κάτι ανάμεσα σε πολύ πεινασμένο και ελάχιστα χορτάτο, μα σαν να αγνοφαινόταν ένα σημάδι μέσα στο ομιχλώδες τοπίο της τραγικότητάς μου. Αν υπήρχε γιατρεία για την περίπτωσή μου, γιατί να μη βρεθώ κατά τύχη μπροστά της; Μέσα από την απογοήτευσή μου γεννήθηκε ένα ευοίωνο σποράκι που μου έδειχνε πως η ζωή ήθελε να με κρατήσει ζωντανή. Ίσως γιατί θα έπρεπε να ζήσω τις συνέπειες εκείνου του Κακού για κάποιο λόγο που ακόμα δεν ήξερα. Μπορεί η ατελής ανθρώπινη φύση να χρειάζεται μια δυστυχία για να καταφέρει να εξιλεωθεί επειδή, ενώ δεν ήταν φτιαγμένη για την ευτυχία, άλλο δεν έκανε παρά να την κυνηγά, λες και η ζωή είναι ένα παιχνίδι που σου τάζει ευχαρίστηση. Το άδικο μπορεί να προκληθεί χωρίς λόγο από δέκα μπάντες και η μοίρα του ανθρώπου είναι να τον αναγκάσει να βιώσει το δικό του άδικο. Να μάθει τι σημαίνει συμφορά. Να ασκητεύσει πασχίζοντας να βγει από τη σκοτεινιά μέσω κάποιων συνθηκών εξαιρετικής οδύνης, για να καταφέρει να επινοήσει τον τρόπο με τον οποίο θα κατευνάσει τα δεινά. Και να εξιλεωθεί.

Η γκοφρέτα είχε φαγωθεί. Έμπηξα το σαλιωμένο δάχτυλό μου στο περιτύλιγμα και το στριφογύριζα σαν σφουγγαρίστρα που μαζεύει σκουπιδάκια από το πάτωμα. Το έφερα στα χέλι μου ακουμπώντας την ασημένια του γλυκάδα. Κρατούσε ακόμα τη γεύση του πρώην περιεχομένου του. Το ξέσκισα ώστε

να το ανοίξω όπως τις σουπιές και το έβαλα πάνω στη γλώσσα μου.

Πήγα στη βρύση για να πιω νερό. Όπως έσκυψα, μου έπεσαν από την τσέπη οι τελευταίες δραχμούλες μου. Τις άρπαξα άτσαλα σαν να τις έκλεβα από κάποιον. Τα γόνατά μου με πονούσαν αφάνταστα. Δεν είχα άλλη επιλογή. Πήγα στην ΕΒΓΑ της γωνιάς. Τη δική μου ΕΒΓΑ.

«Δυο αυγά δώστε μου, σας παρακαλώ».

Ο κύριος με το γαλάζιο πουκάμισο και το κοκκινωπό πρόσωπο πήρε αμέσως μια εξάδα αυγά και μου τα έδωσε. Δεν δέχτηκε να πληρωθεί. Με παρατήρησε που μετρούσα τα λιγοστά κέρματα στην παλάμη μου θέλοντας να πείσω ότι είχα το ακριβές αντίτιμο.

«Σας κατέστρεψαν, παιδάκι μου, οι Τούρκοι... Αλλά κι ο δικός σας ο παπάς δεν τα 'κανε καλά. Πού πας με τον σταυρό στο χέρι και μπλέκεις με την πολιτική;»

Δεν ήξερα τι να του πω, δεν κατάλαβα καν αν με ρωτούσε κάτι στο οποίο θα έπρεπε ν' απαντήσω, έτσι πήρα με τεράστια προσοχή τη χάρτινη θήκη με τα έξι αυγά κι έφυγα, αφού τον ευχαρίστησα εκατό φορές, υποσχόμενη ότι θα ερχόμουν να τον ξοφλήσω όταν θα είχα χρήματα. Εκείνος επέμενε ότι μου τα χάρισε, χαρά στο πράμα, «καλή καρδιά να υπάρχει, κοριτσάκι μου», είπε και, όπως έφευγα, πρόσθεσε να μη διαστάζω να πηγαίνω να παίρνω ό,τι θέλω χωρίς να σκεφτώ την πληρωμή. Ήταν ένας καλοθώρητος άντρας με μεγάλα γαλάζια μάτια ίδια με την μπλούζα του αλλά στο φωτεινότερο. Το άσπρο δέρμα του σ' έκανε να νομίζεις ότι ποτέ του δεν είχε βγει στον ήλιο. Όλη τη μέρα, και τη νύχτα ακόμα, βρισκόταν στο πόστο του, εξυπηρετώντας τη γειτονιά μας με ευγένεια

και έτοιμος να δώσει βερεσέ στους πάντες. Είχε έρθει από το χωριό του, κάπου στην ορεινή Ναυπακτία, κι άνοιξε την ΕΒΓΑ αυτή για να συντηρεί την οικογένειά του και για να συντηρηθεί ο μύθος της αδηφάγας προτροπής για μετανάστευση στην πρωτεύουσα. Οι άνθρωποι της επαρχίας ονειρεύτηκαν μια ζωή χρυσωμένη με τη δυνατότητα της ιδιωτικής επιχείρησης, του ιδιόκτητου διαμερίσματος και του πόθου της μεγαλούπολης, ενός πόθου μπλεγμένου στο ανώνυμο πλήθος και στις νυχτερινές διασκεδάσεις. Παρ' όλα αυτά μερικοί επαρχιώτες παρέμεναν πιστοί στον ιερό θεσμό της οικογένειας και στον ιερότερο θεσμό της γειτονιάς, όπου δημιούργησαν καινούργια ζωή πάνω στις παλιές τους συνήθειες

Ο ΕΒΓΑτζής μας δεν ήταν ένας απλός επαρχιώτης. Ήταν ένας υπερεπαρχιώτης, με δυνατά αισθήματα για τον συνάνθρωπό του, καθώς ως παιδί της Κατοχής είχε περάσει από το λούκι της πείνας και της κακοτυχίας και γνώριζε από πρώτο χέρι τι θα πει στέρση. Νομίζω πως μάντευε τη δυστυχία που είχα μέσα μου και γύρευε να την ανακουφίσει με τα αυγά που μου δώρισε. Γιατί στον πεινασμένο μεγαλύτερη αξία έχει μια σακούλα με τρόφιμα παρά μια σακούλα με χρυσάφι. Κι εγώ δεν ήμουν απλώς μια πεινασμένη κοπελίτσα, ήμουν μια βαριά συφοριασμένη και έρμη που δεν ήξερα αν θα ξημερώνομουν το άλλο πρωί. Άκουγα που λέγανε «κι αύριο μέρα του Θεού είναι», κι αυτό, αντί να με ανακουφίζει, μου δημιουργούσε ένα αίσθημα καταδιωγμού. Τι να την κάνω την επαύριο; Πώς να καταφέρω να την κουλαντρίσω, έτσι γκαβό ζωάκι που βρέθηκα σε πολύβουη πόλη δίχως άμυνα καμιά; Περιπατούσα στη Μιχαλακοπούλου και δεν με ένοιαζε αν θα με πατούσε ένα αμάξι και με άφηγε στον τόπο. Κι όμως, κάτι με απέτρεπε από το να αφήσω την ασφάλεια του πεζοδρομίου. Ανέβαινα

στην ταραύσα να απλώσω τα ρούχα μου και σκεφτόμουν να πηδήξω. Αλλά ξαναπήγαινα να μαζέψω την μπουγάδα μου μόλις στέγγωνε. Το να πεθάνεις φαντάζει εύκολο, μα είναι το πιο φρικτό πράγμα του κόσμου. Σε φέρνει στην πιο μεγάλη και τραγική δυσκολία η απόφαση για τη ζωή σου.

Συχνά σκεφτόμουν αλλόκοτα πράγματα που με οδηγούσαν σ' έναν προσωρινό ενθουσιασμό, τόσο φτιαχτό που η λογική τον παρέσερνε σαν άδεια χαρτοσακούλα στον αέρα του χειμώνα. Οι σκέψεις εκείνες μπήγονταν στο απελπιστικά κατεστραμμένο ηθικό μου και με τσιμπούσαν ακονισμένες από την παράνοια.

Να έβρισκα κάποιον να τον αρπάξω από το χέρι και να του φωνάξω να με πάρει μαζί του, όπου να 'ναι, όπου κι αν μένει, φτάνει να υπάρχει κάτι φαγώσιμο, μια πίτα κάθε μέρα, να γεμίζει το άθλιο στομάχι μου και να επιβιώσω. Να του πω να μου δώσει φαγητό κι εγώ θα κάνω ό,τι μου ζητήσει, ό,τι γουστάρει, φτάνει να φάω, να γιατρέψω την πείνα μου. Να με πάρει υπηρέτριά του, ξέρω να πλένω καλά τα ρούχα, θα του έλεγα, να μαγειρεύω ωραία κοκκινιστά, ν' ανοίγω φύλλο για χορτόπιτες και να φτιάχνω μηλόπιτα και κέικ καρύδας, είμαι πολύ καλή στο σιδέρωμα και στο σφουγγάρισμα. «Πάρε με να με δοκιμάσεις, θα λάμπει το σπίτι σου, ούτε τριχούλα δεν θ' αφήνω, μόνο ένα πιάτο φαΐ και να δεις προκοπή που 'χω. Θ' αστράφτει η μπανιέρα σου, θα μοσκοβολάει η κουζίνα σου».

Πού να τον βρω; Στη στάση του λεωφορείου μόνο φτωχάκια στέκονται συνήθως. Αυτά δεν έχουν ούτε για το εισιτήριο. Φοράνε τριμμένα σακάκια και άπλυτα παντελόνια. Έξω από τα θέατρα είναι οι καλοντυμένοι και οι εύποροι. Εκεί θα ήταν καλά να πήγαινα.